

ALGEMEEN BESTUUR

ONDERWERP

Zienswijze begroting
2027 Aqualysis

PROGRAMMA

Voldoende en gezond
water

PORTEFEUILLEHOUDER

J. Caris

Het Algemeen Bestuur besluit

1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2025 Aqualysis.
2. Kennis te nemen van de Ontwerpbegroting 2027 met de Meerjarenraming 2028-2031.
3. De zienswijze op de Ontwerpbegroting 2027 Aqualysis vast te stellen.

Korte samenvatting

Aqualysis is sinds 1 januari 2014 het gemeenschappelijke waterlaboratorium voor de waterschappen Drents-Overijsselse Delta, Vechtstromen, Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe en Zuiderzeeland. Het bestuur van Aqualysis heeft op 16 april 2026 de Jaarrekening 2025 en de Ontwerpbegroting 2027, inclusief de meerjarenraming 2028-2031 vastgesteld.

De jaarstukken 2025 biedt Aqualysis ter kennisgeving aan. Aqualysis heeft het boekjaar 2025 afgesloten met een positief resultaat. Dit resultaat zal worden verrekend met de deelnemende waterschappen op basis van de afgenomen diensten. Waterschap Zuiderzeeland heeft extra productie afgenomen en betaald daardoor een € 80.761 hogere bijdrage dan begroot voor 2025. In de jaarrekening 2025 van Zuiderzeeland is rekening gehouden met deze hogere kosten.

Het bestuur van Aqualysis kan de begroting vaststellen nadat de deelnemende waterschappen hun zienswijze kenbaar hebben gemaakt. Aqualysis heeft de waterschappen uitgenodigd uiterlijk 10 juli 2026 een zienswijze op de Ontwerpbegroting 2027 in te brengen.

In de zienswijze geven we aan akkoord te gaan met de Ontwerpbegroting 2027. De bijdrage van Zuiderzeeland aan de ontwerpbegroting blijft vrijwel gelijk aan de vorig jaar gepresenteerde meerjarenraming 2027-2030 en heeft geen nieuwe financiële consequenties voor onze eigen meerjarenbegroting.

Relevante kaders

Artikel 61 van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Artikel 21-24 van de Gemeenschappelijke Regeling Aqualysis

Lelystad, 2 juni 2026

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding

De gemeenschappelijke regeling Aqualysis is de uitvoeringsorganisatie van de vijf deelnemende waterschappen (Drents Overijsselse Delta, Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe, Vechtstromen en Zuiderzeeland) op het gebied van chemisch en biologisch laboratoriumonderzoek. De heer Caris is namens Waterschap Zuiderzeeland lid van het bestuur van Aqualysis.

De samenwerking rond het laboratorium Aqualysis is er om continuïteit, kwaliteit en kennis over chemische en biologische analyses voor de deelnemende waterschappen te verzorgen. Aqualysis voert als geaccrediteerd laboratorium het onderzoek uit dat de deelnemende waterschappen nodig hebben voor uitvoering van de waterschapstaken, zoals controle zuiveringsproces, milieutoezicht en handhaving en controle waterkwaliteit, zwemwater en baggerspecie.

Volgens de afspraken uit de gemeenschappelijke regeling biedt het bestuur van Aqualysis de ontwerpbegroting 2027 aan.

De waterschappen geven in de voorbereiding op de beheerbegroting Aqualysis elk een prognose af van hun verwachte onderzoeksomvang. Deze prognose bepaalt het aandeel in het laboratorium en het te betalen voorschot. Aan het eind van het jaar volgt een eindafrekening op basis van de gerealiseerde onderzoeksomvang en de werkelijke laboratoriumkosten. De kosten voor Zuiderzeeland zijn daarmee afhankelijk van de omvang van het onderzoek van de andere waterschappen in de gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur van het waterschap wordt gevraagd hiervan kennis te nemen en te reageren met een zienswijze.

Het bestuur van Aqualysis heeft de Jaarrekening 2025 vastgesteld. Deze is aan de deelnemende waterschappen aangeboden ter kennisgeving en verantwoording van de uitgevoerde werkzaamheden.

Beoogd effect

Het inbrengen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van Aqualysis, zodat aan Aqualysis wordt meegegeven hoe Zuiderzeeland kijkt naar de ontwerpbegroting 2027 en de samenwerking binnen de GR Aqualysis. Via de GR Aqualysis is Zuiderzeeland in staat om goede en betrouwbare informatie over de waterkwaliteit (van afvalwater, oppervlaktewater, waterbodems en bedrijven) te verkrijgen en om haar doelen rond schoon water te realiseren.

Onderbouwing beslispunten

1.1 De jaarstukken worden door het bestuur van Aqualysis als verantwoording en kennisgeving van behaalde resultaten toegestuurd. Het jaar 2025 wordt financieel afgesloten met een positief resultaat van € 202.302.

Aqualysis heeft het boekjaar 2025 afgesloten met een positief resultaat van € 202.302. Het financiële resultaat wordt verrekend met de deelnemende waterschappen op basis van de afgenomen diensten. Waterschap Zuiderzeeland heeft extra productie afgenomen en moet over 2025 € 80.761 bijbetalen. In de jaarrekening 2025 van Zuiderzeeland is rekening gehouden met deze hogere kosten.

Dit financiële effect wordt bereikt terwijl de productie voor de waterschappen 25 % ligt boven de begrote onderzoeksomvang. In 2025 zijn ongeveer 5,8 miljoen productiepunten gerealiseerd; fors hoger dan de begrote 4,6 miljoen productiepunten.

Waterschap	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	% Realisatie t.o.v	
				Begroot	2024
Vechtstromen	1.121.182	1.080.000	1.404.641	130,1%	125,3%
Vallei en Veluwe	757.545	726.000	799.646	110,1%	105,6%
Rijn en IJssel	843.456	555.000	925.201	166,7%	109,7%
Zuiderzeeland	765.161	677.500	831.355	122,7%	108,7%
Drents Overijsselse Delta	1.033.680	1.091.500	1.235.942	113,2%	119,6%
TOTAAL PRODUCTIE REGULIER	4.521.024	4.130.000	5.196.785	125,8%	114,9%
Derden	332.477	271.088	428.844	158,2%	129,0%
Programma NRS	189.243	189.243	189.243	100,0%	100,0%
TOTAAL PRODUCTIE	5.042.744	4.590.331	5.814.872	126,7%	115,3%

Het is het vierde achtereenvolgende jaar dat de realisatie per waterschap fors hoger is dan de opgegeven productieomvang in de begroting.

De hogere productie in 2025 wordt veroorzaakt door de toegenomen vraag van de waterschappen naar de waterkwaliteit. Ook de productie van Zuiderzeeland (831.355 productie-punten) ligt hoger dan vooraf begroot (677.500 productie-punten, opgave januari 2024) en aangegeven bij de bijgestelde prognose (727.500 productie-punten in december 2024). Deze hogere productie wordt veroorzaakt door:

- Extra metingen voor emissie-immissietoets zuiveringen ongeveer 80.000 productiepunten (ook extra uitbesteed onderzoek € 36.000)
- Extra waterbodemonderzoek, ongeveer 20.000 productiepunten
- Controle op lozingen extra parameters TOC en N-tot (i.v.m. nieuwe heffingsformule per 2026), 10.000 productiepunten

2.1 De ontwerpbegroting 2027 ligt in lijn met het meerjarenperspectief zoals vorig jaar door Aqualysis geschetst. De belangrijkste wijziging is dat de productiecapaciteit van Aqualysis gebracht wordt naar 6 miljoen productiepunten.

De bijdrage van de deelnemers stijgt ten opzichte van de meerjarenraming 2027 (opgenomen in de begroting 2026) met € 1.038.000. Het belangrijkste deel wordt veroorzaakt door kosten voortkomend uit de structureel gestegen meetvraag vanuit de waterschappen zelf, er wordt namelijk meer productie gevraagd. Zuiderzeeland moet over 2027 € 114.097 meer bijdragen, deze toename in de bijdrage heeft geen nieuwe financiële consequenties voor onze eigen meerjarenbegroting.

De ontwerpbegroting 2027 (en meerjarenraming 2028-2031) op hoofdlijnen:

1. *Aqualysis groeit naar een organisatie gericht op 6 miljoen productiepunten. De productievraag van Zuiderzeeland stijgt, het aandeel van Zuiderzeeland in de samenwerking blijft vrijwel ongewijzigd.*
 - Aqualysis is nu ingericht op 5 miljoen productiepunten en de huidige (en toekomstige) productie groeit daar bovenuit. De opgegeven meetvraag voor 2027 vanuit de waterschappen is vrijwel gelijk aan de realisatie van 2025.
 - Er zit de laatste jaren ongeveer 10% tussen de begrote en gerealiseerde productie. De waterschappen nemen structureel meer af.
 - In de toekomstige opgave door de waterschappen zijn de effecten van Europese richtlijnen (stedelijk afvalwater en kaderrichtlijn water) nog niet of beperkt opgenomen. In de komende tijd zal meer duidelijkheid komen welke veranderingen in de meetrichtlijnen ook verplichtingen voor de waterschappen worden en hoe de Europese richtlijnen doorwerking krijgen in Nederlandse monitoring.
 - Het tot productie brengen van nieuwe technieken en meetmethoden heeft een langere doorlooptijd; o.a. door inwerken van personeel, meetmethoden valideren. Aqualysis moet vroegtijdig anticiperen op wijzigingen in de onderzoeksvragen

Zuiderzeeland heeft haar prognose voor de toekomstige onderzoeksvraag bijgesteld. In de bijstelling hebben we rekening gehouden met:

- Meetvraag vanuit een meetnet grondwaterkwaliteit
- Het in productie nemen van een screeningsmethode (HRMS), die nu nog bij externe laboratoria werd uitbesteed.

- De verwachting dat er veel gelijktijdige projecten in agrarisch gebied zullen zijn met een meetvraag.
- Een toename van de meetvraag vanuit de afvalwaterketen.

In onderstaande tabel is de verandering in de vraag van Zuiderzeeland in de tijd uitgezet. Het aandeel van Zuiderzeeland in de onderzoeksvraag vanuit de waterschappen verandert niet door de bijstelling (2029 is een Toestand en Trend jaar voor de KRW, waarvoor eens in de zes jaar extra onderzoek wordt uitgevoerd; ordegruotte 50.000 productiepunten).

Bijdrage ZZL	Bron Aqualysis	2027	2028	2029	2030	2031
productiepunten	MJB 2027-2031	780000	806250	867000	779000	781500
	MJB 2026-2030	720000	720000	757500	707500	
aandeel %	MJB 2027-2031	15,05%	15,90%	16,86%	15,67%	15,71%
	MJB 2026-2030	15,51%	15,51%	15,97%	15,28%	

2. In de begroting zitten veranderingen als gevolg van de productieomvang en veranderingen als gevolg van de ontwikkelingen binnen Aqualysis.

De begroting van Aqualysis stijgt ten opzichte van de meerjarenraming 2027 (opgenomen in de begroting 2026) met € 1,24 miljoen van € 13,7 miljoen naar € 15,0 miljoen. Hiermee wordt een lastenstijging voorzien van 9%.

De verklaring van de verandering van € 1,25 miljoen in het jaar 2027 is:

- Veranderingen n.a.v. de structureel verhoogde meetvraag van de waterschappen: som in totaal € 750.000. De belangrijkste posten hierin zijn 7fte uitbreiding productiecapaciteit (€ 720.000) en incidenteel benutting van bestemmingsreserve verhoogde productie (-€ 250.000)
- Versterking van de organisatie/ robuuste inrichting: som in totaal € 500.000. De belangrijkste posten hierin zijn versterking weerbaarheid digitale dreiging en ICT-procesinrichting (€ 450.000), verduurzaming wagenpark (€ 170.000), verminderde kapitaallasten door minder investeringen (-€ 140.000)

In de onderstaande tabel is te zien wat het effect is voor de financiële bijdrage van de waterschappen in 2027. Voor Zuiderzeeland is de verandering t.o.v. de eerdere prognose € 114.097. De verandering per individueel deelnemend waterschap is afhankelijk van de verdeling van de afname van basis en plustaken per waterschap en de mutaties die in de onderzoeksomvang zijn aangebracht door een individueel waterschap.

Waterschap	2027	MJB 2027-2030	Vershil
Vechtstromen	€ 3.717.221	€ 3.505.932	€ 211.289
Vallei en Veluwe	€ 2.509.660	€ 2.356.016	€ 153.644
Rijn en IJssel	€ 2.497.097	€ 2.313.391	€ 183.706
Zuiderzeeland	€ 2.491.300	€ 2.377.203	€ 114.097
WDOD	€ 3.558.722	€ 3.183.459	€ 375.263
totaal	€ 14.774.000	€ 13.736.000	€ 1.038.000

3.1 Vaststelling van Ontwerpbegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 ligt bij het bestuur van GR Aqualysis. Via de zienswijze geeft Zuiderzeeland aan dat zij positief adviseert over de vaststelling van de begroting.

Op 16 april 2026 heeft het bestuur van Aqualysis de Ontwerpbegroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031 vastgesteld.

Op basis van de wet gemeenschappelijke regelingen en de GR Aqualysis zijn de deelnemende waterschappen uitgenodigd om binnen 12 weken (uiterlijk 10 juli 2026) een zienswijze op de ontwerpbegroting te geven.

Naast Zuiderzeeland zullen ook de algemeen besturen van de overige vier waterschappen in de regeling een afweging maken om een reactie/zienswijze in te dienen. Na ontvangst van de zienswijzen is het bestuur van Aqualysis voornemens, met medeneming van de zienswijzen, de begroting 2027 op 10 september 2026 vast te stellen.

In de vergadering van 12 maart 2026 heeft het bestuur van Aqualysis de kadernota 2027 vastgesteld en aan de besturen van de deelnemende waterschappen en als onderbouwing van de uitgangspunten van de ontwerpbegroting 2027 ter kennisgeving aan de deelnemende besturen aangeboden. Het college heeft geconstateerd dat de ontwerpbegroting 2027 een herkenbare uitwerking is van de kadernota 2027.

In de zienswijze (Bijlage A) geven we aan dat we als eigenaar verantwoordelijk zijn voor een accurate toekomstige onderzoekprognose en dat we met de andere waterschappen gezamenlijk keuzes moeten maken rond de uitdagingen die er zitten aan de groei van de productie, de daarbij benodigde faciliteiten en de samenwerking. In de zienswijze geven wij verder aan dat we instemmen met de ontwerpbegroting 2027 en het meerjarenperspectief.

Alternatief

Het inbrengen van een zienswijze is een mogelijkheid waar het waterschap ook van af kan zien. Zonder zienswijze zal Aqualysis ervan uitgaan dat Zuiderzeeland akkoord gaat met de ontwerpbegroting. Zonder zienswijze geeft Zuiderzeeland niet aan hoe zij aankijkt tegen de ontwikkelingen bij Aqualysis.

Risico's en kanttekeningen

Volgens artikel 21, lid 2 van de gemeenschappelijke regeling Aqualysis moet de ontwerpbegroting ter inzage worden gelegd. Van de ter inzagelegging en de verkrijgbaar stelling is openbare kennisgeving gedaan.

Financiën en capaciteit

De ontwerpbegroting 2027 (inclusief meerjarenraming 2028-2031) van Aqualysis heeft geen financiële consequenties voor de meerjarenbegroting van Zuiderzeeland. De bijdrage van Zuiderzeeland stijgt licht in de komende jaren in lijn met de eerder gepresenteerde begrotingen en de stijging van de kosten.

In onderstaande tabel is het meerjarenperspectief van de bijdrage Zuiderzeeland aan de begroting Aqualysis gegeven. In de tabel is ook het meerjarenperspectief weergegeven zoals dit vorig jaar met de meerjarenraming 2027-2030 door Aqualysis werd gepresenteerd.

Meerjarenperspectief bijdrage Zuiderzeeland aan begroting Aqualysis

Bijdrage ZZL	Bron Aqualysis	2027	2028	2029	2030	2031
bijdrage ZZL (euro's)	MJB 2027-2031	€ 2.491.300	€ 2.599.694	€ 2.608.878	€ 2.743.679	€ 2.881.338
	MJB 2026-2030	€ 2.377.203	€ 2.407.355	€ 2.502.290	€ 2.529.448	
bijdrage ZZL (% euro's)	MJB 2027-2031	16,64%	16,70%	16,35%	16,37%	16,63%
	MJB 2026-2030	17,31%	16,89%	16,97%	16,56%	

Het beperkte tekort wat optreedt wordt grotendeel opgevangen vanuit de centrale inflatieruimte en bijdragen van derden.

Later dit jaar komen we met een voorstel voor de uitbreiding van de meetinspanning op grondwaterkwaliteit. Als dit voorstel akkoord is, is er voldoende ruimte om de stijging in de kosten bij Aqualysis te dekken.

Begrotingswijziging

De incidentele bijbetaling over 2025 leidt niet tot een begrotingswijziging in 2026. De bijbetaling bij de eindafrekening van Aqualysis over 2025 is meegenomen in de jaarrekening 2025 van Zuiderzeeland.

Communicatie

Er is geen specifieke communicatie over de jaarrekening Aqualysis 2025 en ontwerpbegroting Aqualysis 2027 voorzien.

Bijlagen

- A. Conceptbrief zienswijze Zuiderzeeland op ontwerpbegroting 2027.
- B. Aanbiedingsbrief ontwerpbegroting 2027 Aqualysis.
- C. Ontwerpbegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 GR Aqualysis.
- D. Aanbiedingsbrief jaarstukken 2025 Aqualysis.
- E. Jaarstukken 2025 GR Aqualysis (incl. accountantsverklaring).